

izhaja, izvešni ponedeljek, vsak dan zjutraj
Asiškoga št. 20, I. nadstropje. Družni
pisma se ne sprejemajo, rokopisni
Dr. Janko Vovk, lastnik tiskarne
našča za mesec L. 7.—, 3 mesece
za inozemstvo mesečno 5 lir več.

Ulica sv. Fraja
Licejska knjižnica
JUGOSLAVIJA
Ulica L. 60.
Uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v
širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent.
osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi donatorskih savodov,
mm po L. 2.—. Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L. 2.—. Oglasi
naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulice
sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nad. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Položaj v Opatiji

povzroča velike skrbi tudi glavnemu gla-
silu fašistovske stranke «Popolo d'Italia».
Toži, da Opatija postaja od leta do leta
vedno bolj nemška, tako da se morajo vna-
jnosti, ki govorijo o politični suvereniteti
Italije, iskati še skoraj z drobnogledom. V
Opatiji se le malo pozna, — ugotavlja «Po-
polo» —, da so se od leta 1918. sem zgo-
dile na svetu velike spremembe. Vse
svojega prekrasnega položaja ob sijajnem
morju in vsled modernih udobnosti, ki jih
nudi, je postala Opatija velika vabljiva sila
za tuje. Ze po predvojni tradiciji — pravi
dalje — prihaja tja na tisoče Nemcev, Ma-
džarov in Čehoslovakov. Ta tradicija se je
po vojni celo še pojačila. Prihajajo, odha-
jajo, se ustavljajo tam in se zopet vra-
čajo...

Do tu bi bilo — pripominja «Popolo» —
vse najbolje. Kar pa absolutno ni prav, je
dejstvo, da je Opatija, čeprav je v Italiji,
postala sedaj pohlevna nemška kolonija, v
kateri bi težko našli kaj italijanskega. Ita-
lijani, toliko domači kolikor letoviščniki,
se nahajajo v obžalovanju vrednem stanju
podrejenosti. To stanje ilustrira «Popolo»
d'Italia» kaj drastično z naslednjimi ugo-
tovitvami:

Hoteli so vsi ali nemški ali madžarski.
Ista družba, ki ima velike hotele v zakupu,
ima sicer lepo italijansko ime in tudi ne-
kaj lepih italijanskih imen odličnih italijan-
skih političnih in aristokratskih osebnosti
v upravnem svetu, je popolnoma v rokah
tujega kapitala. Tuje je vse osebe v ho-
telih od ravnotežev pa do dečkov pri dvig-
alih. Temu dosledno je tuje vse njih ve-
denje in njihovi razgovori. Napisi po sobah
in na hodnikih so prirejeni v nemškem je-
ziku. Istotako jedilni listi. Italijanci se
vidi le redko kje in le slučajno.

Kdo je učitelj plavanja? Seveda tuje.
Kdo vodi ples v plesni dvorani? Nemec.
Kdo fotografira na obrežju? Nemec. Kdo
razprodaja liste? So Nemci, ki pač proda-
jajo vse možno in celo tudi madžarske in
slovanske liste, absolutno pa nečejo ita-
lijanskih. Kdo te sreže v baru? Nemški na-
takar. Kdo peva? Nemški umetnik. Kaj
svira fonograf? Seveda nemško popevko.

In vse to — vzklila «Popolo d'Italia» —,
kakor da je to najnaravnejša stvar na sve-
tu! Italija dela zato kaj klavirno figuro. Ita-
lijanska so tu le oblastva, nekaj častnikov
in vojakov posadke, italijanski letoviščniki
pa so primorani v bivanje po tujih hotelih.
V Opatiji se vidi le kak grb, kak vlađni
italijanski napis, ki se pa izgublja v obilici
nemških napisov. Vse to da bi moralo en-
krat prenehati radi ugleda in dobrega
imena Italije, ki bi morala uveljaviti svojo
moč, svoj jezik, barve svoje zastave. A to
ne le v Opatiji, ampak tudi na najskraj-
nejših in najspornejših mejah domovine.

Italijanski napisi naj dobijo častno mesto,
potalijanci naj se ves sistem življenja,
osebje naj bo pretežno italijansko v vseh
službah. Sploh naj tuje, — naj bo že Ne-
mec, Madžar, Čehoslovak ali Slovan (ka-
kor da Čehi niso Slovani!) — zadobi po-
polno zavest, da se nahaja v inozemstvu.
Nikakor pa ne sme biti, da Italijan, ki je
prišel v Opatijo, dobi zavest, da se nahaja
v inozemstvu!

Ta jeremijada, ki jo je napisal «Popolo
d'Italia» radi stanja v Opatiji, kaže, da go-
spodje ne poznajo ne imperativnih pogo-
jev in zahtev za procvit letovišč in zdra-
vilišč evropskega glasu in tudi ne naravnih
posledic takega procvita. Tujci, ki pri-
našajo tisočake v letovišča, imajo polno
pravico zahtevati brezpogojno spoštovanje
njihovih čustev in polno svobodo, da si ure-
jajo tamošnje bivanje po svojih čustvih in
občutjih. Naravna posledica temu pa je,
da ima življenje v letovišču, kamor prihaj-
jajo tisoči tujcev, mednarodno lice. Vsako
nasilje od strani države, kakor ga zahteva
«Popolo d'Italia», bi pomenilo odganjanje
tujcev, kakor se je pred par leti faktično
zgodilo v Gradežu. V naravi mednarodnih
letovišč in zdravilišč je, da je v njih živ-
ljenje mednarodno, da se tujuje vseh narod-
ov gibljejo tam svobodno in živijo svoje
življenje. In proti naravi je bolj brezuspe-
šen. Da pa se italijanski letoviščarji v Opa-
tiji ne uveljavljajo, kakor bi hotel rečeni
list, bo pač vzrok temu v dejstvu, da so
tam v preneznatni manjšini napram masi
letoviščarjev drugih narodov.

Aut — aut! Ali naj bodo in ostanje
Opatija, Gradež in Portorose to, kar so
danes — procvitajoče točke mednarodnih
tujstkih sestankov, — ali pa postanejo čisto
navadni kraji z zgolj svojim malim krajevnim
življenjem. Ali more žeteti to poslednjo
alternativo pameten in razsoden Italijan?

Ali naj država z nasvetovanjem uveljavlja-
njem svoje moči začne odganjati tujece?
In ta posledica bi bila neobitna. Ali naj
zasuje te vires neizmernih dohodkov za de-
zelo, ki so jih ustvarile žrtve in smoteno
delo mnogih desetletij v naših letoviščih in
zdraviliščih? Ali naj država, ki se ponaša
z naslovom oredstelnice, izpodkopa tako
važne temelje gospodarskega življenja po-
krajine, da niti ne govorimo o tem, kako
škodno bi trpela ugled in ime države, če bi
nje uprava hotela slediti nasvetom v «Po-
polo d'Italia»?

Za državo je le razveseljivo, če se tok
tujkega prometa obrača v naše dežele.
Zato ga mora pospeševati z vsemi sred-
stvi, med katerimi je eden glavnih politika
največjega spoštovanja tujcev in njih želja.
Pozdravljati ga more s tem večjim zado-
voljstvom, ker more le skrajni nepremi-
šljenosti oriti na misel, da bi mogle med-

narodne oblike življenja v par letoviščih
in zdraviliščih spremeniti značaj dežele,
škodovati ugledu države ali celo ogroziti
nje varnost! Saj pravi «Popolo» sam, da
tuji prihajajo in odhajajo. In tuji prihaj-
ajo ali iz zdravstvenih razlogov, ali na
oddihi, ali v svrhu zabave, ne pa morda v
mislijo na kako protidržavno propagando.
Pač pa zahtevajo, da morejo tu v času
svojega prehodnega bivanja živeti — svoje
življenje. To pa je njihova neoporečna
mednarodna in človečanska pravica!
Na zahtevo «Popola», da naj država
uveljavlja svoj jezik in svojo zastavo tudi
na najskrajnejših obmejnih točkah, mo-
ramo že vprašati rečeni list, kaj prav za
prav naj še stori država potem, ko je že
izključila jezik drugorodcev iz vseh ura-
dov, državnih, pokrajinskih in občinskih,
ko ga je izključila iz vseh šol (in tudi tisto
malo, kar je še danes, je obsojeno na
smrt)?! Kaj naj stori še, ko že z jastrebo-
vim očesom zasleduje tudi vse naše soci-
jalno in kulturno snovanje. Ali to ni še
dovolj? Kaj naj stori še?!

Dr. Korošec se pogaja s Pašičem

Kongres zemljoradniške stranke proti so-
delovanju s HSS — Pozdravne brzjavke
bolgarskim zemljoradnikom

BEOGRAD, 31. (Izv.) Precej pozornosti in
mnogo komentarjev je vzbudila v poučenih
političnih krogih vest, da se nahaja v
Evians les Bains tudi šef Slov. ljudske
stranke dr. Korošec. Po informacijah Va-
šega dopisnika je dr. Korošec prišel v to
kopališče pred Pašičem in skuša sedaj do-
biti zveze z ministrskim predsednikom Pa-
šičem. Gre nedvomno za ponudbo SLS,
da se jo sprejme v vlado. V radikalnih kro-
gih se zatrjuje, da je trud g. Korošca za-
man in je vsak kompromis s SLS izklju-
čen. V tej zvezi dobivajo članki, ki jih ob-
javlja zadnje dni «Samouprava» še svoj
posebni pomen.

BEOGRAD, 31. (Izv.) Včeraj se je pri-
čel ob izredno veliki udeležbi zemljorad-
niški kongres. Delegati Pucljeve stranke
so predlagali, da naj se zemljoradniška
omladina izreče za združitev zemljorad-
niške stranke s HSS. Ta predlog je na-
letel na najostrejši odpor srbske in dalmatinske
zemljoradniške omladine, ki pro-
glasa radicevce za izdajalce kmečkega
stanu, ker so z znano Radićevo naredbo
izigrali agrarno reformo.

Po dolgi debati se je velika večina dele-
gator izrekla proti slehernemu sodelovanju
s HSS, posebno pa z Radićem.

Popoldne je kongres razpravljal o spre-
membi statuta in o sodelovanju intelek-
tualcev v okviru zemljoradniške stranke.
Po večurnem razmišljanju se je vprašanje
spremembe statuta odložilo na kasnejši
čas.

Kongres je soglasno odobril resolucijo,
ki pozdravlja bolgarske zemljoradnike in
jih poziva k nadaljevanju borbe za svoja
prava. Nadalje je kongres odposlal po-
zdravne brzjavke čehoslovanskim in polj-
skim poljedelcem.

Ninčić odpotoval v Zenevo

BEOGRAD, 31. (Izv.) Zunanji minister
dr. Ninčić je danes odpotoval v Zenevo.

Trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Avstrijo

BEOGRAD, 31. Po poročilih z Dunaja
so delegati jugoslovanske in avstrijske dr-
žave podpisali trgovinsko pogodbo. Dele-
gat Kukić je ostal še na Dunaju, da pospeši
uveljavljanje carinskega dela pogodbe. V
Jugoslaviji bo ta del uveljavljen z uredbo
min. sveta, v Avstriji pa mora biti odobren
od posebnega parlamentarnega odbora.
Ostale konvencije trgovinske pogodbe sto-
pijo v veljavo šele po ratifikaciji s strani
parlamentov. To so konvencije o železni-
škem in rečnem prometu, o veterinarski
službi na mejah, o obmejnem prometu in o
obmejnih pašnikih.

Trgovinska pogodba z Avstrijo je skle-
njena za eno leto od dneva, ko stopi v vel-
javno. Ta pogodba se avtomatično podaljša
za nadaljnje leto, ako je ena ali druga
stranka ne odpove vsaj tri mesece pred
potekom leta.

Trgovinska pogodba z Avstrijo je na-
pravljen na podlagi največjega povlašče-
nja, to je carinske postavke, ki jih je do-
volila Jugoslavija za katerikoli drugo dr-
žavo ali bi jih dovolila in ki bi bila ugod-
nejša nego sedanje pogodbene, veljajo av-
tomatično tudi za Avstrijo. In nasprotno,
kar je Jugoslavija dovolila Avstriji, velja
tudi za vse druge države, s katerimi ima
pogodbo glede največjega povlaščanja.

V merodajnih krogih se zatrjuje, da stopi
en del trgovinske pogodbe z Avstrijo, in
sicer v kolikor se tiče carinskih postavk,
že dne 1. septembra t. l. v veljavo. Ostale
konvencije te pogodbe stopijo v veljavo,
ko bo o njih sklepal parlament.

DUNAJ, 31. Z avstrijske strani se do-
znava, da je bila vodilna smer pri pogaj-
anjih, da se obnove med Avstrijo in Ju-
goslavijo živahne trgovinske zveze, ki so
nekoli obstojale med obojema sedanjih
držav. Sklenila se bo tudi posebna konzu-
larna konvencija, ki naj uredi potniški pro-
met in naseljevanje. Avstrijska vlada stre-
mi za tem, da se odpravijo omejitve glede
prihajanja strokovnih delavcev. Trgo-
vinska pogodba sloni na načelu največje
ugodnosti. Avstrijska vlada je baje priprav-
ljena odpraviti uvožno carino na živino,
živo in zaklano, in tudi na druge življenjske
potreščine. Posledica bo, tako raču-

najo, da se bo znatno pocenilo življenje
v Avstriji.

Povratak s profesorjskega kongresa

ZAGREB, 31. Včeraj je prišlo semkaj z
brzim vlakom iz Beograda 40 inozemskih
profesorjev, ki so se udeležili mednarod-
nega profesorjskega kongresa. Spremljalo
jih je več kolegov iz Beograda. Na kolo-
dvoru so jim zagrebški profesorji priredili
svečan sprejem z godbo. Tekom dopol-
n dneva so si gostje ogledali znamenitosti
mesta. Ob 13. uri je bil njim na čast v ho-
telu Esplanade banket, ki ga je priredila
zagrebška sekcija Profesorjskega združenja
in ki se ga udeležilo 80 oseb. Popoldne
so napravili profesorji izlete v okolico v
spremlju svojih zagrebških tovarišev. Čehoslovaki,
ki jih je 10, so odpotovali opolno-
či v Prago, ostali pa zapuste Zagreb
jutri zjutraj z ljubljanskim brzovlakom. Ne-
kateri gostje si hočejo ogledati tudi Bled,
kjer jih morda sprejme tudi kralj.

Veliko zborovanje makedonstvujskih

«Revolucionarni zapisnik» — Načrti proti
Jugoslaviji

SOFIJA, 31. Makedonstvujski so imeli
od 21. do 25. avgusta v Džumaj veliko
zborovanje, za katero so se komiti in tudi
vlada temeljito pripravili. Vsi, ki so se iz-
rekli proti kongresu, so bili kratkotrajno
odstranjeni. V Nevrokipu in Melniku je
bilo v prvih treh tednih tega meseca unor-
jenih okoli 70 ljudi.

Kongres se je udeležilo približno 2000
ljudi, med njimi četaške tolpe, ki so člani
oficirske lige. Zborovanje sta vodila Pro-
togero in Mihajlov. Glavno vprašanje, o
katerem so na zborovanju razpravljali, je
bilo, ali naj se revolucionarna organizacija
osvobodi od vlade Cankova, ali pa
naj jo skupaj z oficirsko ligo še nadalje
podpira. Četaške organizacije so bile za
drugi predlog, vodilni revolucionarji, ofi-
cirsko ligo in intelektualci pa za prvo
idejo. Z večino glasov se je sklenilo, naj
makedonstvujski še nadalje podpirajo
Cankovo vlado. Temu sklepu se je končno
podvrgla tudi manjšina. Ta sklep se je za-
beležil v «Džumajskem revolucionarnem
protokolu». Protogero se je posre-
čilo pridobiti zase znanega vojvodo Van-
deva, ki se je z vsemi svojimi pristaši ne-
prestano nahajal v njegovi bližini, ni pa
povzel besede.

Po končanem zborovanju so šli udele-
ženci, med njimi tudi dva aktivna ministra,
na Pirin planino in na vrh Etepe, nakar
so prišli v Melnik in prisegli na grobu To-
dora Aleksandrova zvestobo ideji samo-
stojne Makedonije. Sprejet je bil nadalje
sklep, naj se na zasedanju Društva naro-
dov v Ženevi zopet načne vprašanje manj-
šin.

O sklepih glede postopanja proti Ju-
goslaviji se ne ve še ničesar natančnega,
vendar kažejo opetovani vpadi na jugoslo-
vensko ozemlje in pojavljanje kakih 600
na novo oboroženih četašev pri Cistendiju
smer sprejetih sklepov, kakor tudi, da ima
bolgarska vlada namero, ki se nikakor ne
morejo imenovati lojalne.

SOFIJA, 31. Sodišče »Koprivčani« je v
procesu proti roparski tolpi Tomangelov
obsojilo deset obtožencev na smrt na ve-
šala in petnajst na težko ječo.

Gen. Gandolfo umrl

RIM, 31. Danes ob 2.15 je umrl gene-
ralni poveljnik prostovoljne državne mi-
lice general Alessandro Gandolfo.

Painlevéjev odhod v Zenevo

PARIZ, 31. Ministrski predsednik Painlevé
odpotojuje v četrtak v Zenevo, kjer bo predse-
doval otvoritvi zborovanja Društva narodov.

Zborovanje za spojitve Avstrije k Nemčiji

Nemški parlamentarci na Dunaju

DUNAJ, 31. Tu-sem je prišel predse-
dnik nemškega državnega zbora Loebe z
osminimi nemškimi parlamentarci, da širijo
propagando za priključitev Avstrije k
Nemčiji. Udeležili so se svečanega zboro-
vanja v mestni hiši. Loebe je imel daljši
govor, v katerem je obrazložil politične
probleme, kojih rešitev tvori predpogoj za
spojitev Avstrije in Nemčije. Drugi govor-
niki so orisali v prvi vrsti gospodarske
razloge, ki govorijo za priključitev. Dunaj-
ska mestna občina je privedla na čast
gostom slavnostno večerjo. Loebe odpo-
tuje jutri v Pariz, kjer se bo udeležil me-
dnarodnega kongresa za mir.

ATENTAT PROTI SIMPLON-EKSPRESU

V ROMUNJI

BUKAREST, 31. Blizu Krajone je skočil s
tira vlak Simplon - Ekspres. Človeških žrtv
ni bilo. Incident je pripisati atentatu, ki so
ga pripravili do sedaj neznanu individui.

Mednarodni mirovni kongres v Parizu

PARIZ, 31. Dne 2. septembra se otvori
v Parizu 24. svetovni mirovni kongres.
Zastopanih bo več kakor 20 držav, in si-
cer po 800 delegatov. Na dnevnem redu je
predvsem proučevanje protokola o mirni
ureditvi mednarodnih konfliktov. Kot na-
daljna točka se bo razpravljalo vprašanje
mednarodne gospodarske organizacije, pro-
paganda delovanja velikih mednarodnih
zvez in vprašanje organizacije mladine.

Tročki v Spaa

BERLIN, 31. Tročki je došel v Spaa,
kjer ostane več tednov.

Poravnava poljsko-ruskih obmejnih sporov

VARSAVA, 31. Poljska in sovjetska de-
legacija, združeni v posebni paritetni
komisiji, sta podpisali v Jambolu proto-
kol, s katerim se rešujejo obmejni inci-
denti, ki so se pred kratkim dogodili na
meji med Poljsko in Rusijo. Protokol do-
loča recipročno izmenjavo častnikov, vo-
jakov in policijskih agentov, ki so bili in-
timirani na obeh straneh, ter povrnitev
škode, povzročene javni in privatni lastni-
nini v obeh državah. Poljska in sovjetska
vlada se obvezujeta izdati poseben pra-
vnik, ki bo omogočal, da se bodo prepre-
čili v bodočnosti vsi incidenti. Jambolski
protokol izpolnjuje konvencijo med ime-
novanimi državama, ki je bila podpisana
3. avgusta v Moskvi.

Venezelos se vrne v politiko?

ATENE, 31. Zunanji minister Rendis je
sporočil na seji ministrskega sveta, da na-
merava bivši ministrski predsednik Veni-
zelos, ki je sedaj v inozemstvu, zopet po-
seči v politiko. Baje je že poslal svojim
pristašem na Grškem navodila, naj stopijo
proti sedanji vladi v opozicijo.

Abd El Krimova propaganda

Rifanci se pripravljajo na obrambo ogro-
ženih postojank

PARIZ, 31. Medtem ko se Francozi pri-
pravljajo na odločilno ofenzivo v Maroku,
utrjuje Abd El Krim svoje najbolj ogrožene
postojanke. Kakor pravijo vesti iz Feza,
je posvetil rifanski vojskovodja največjo
paznjo odseku pri Uzzanu in Fazi.

V Kekauenu, kjer biva Abd El Krimov
brat, so se sestali pogovarjati plemen, da
sklepajo glede nadaljnjih vojnih ukrepov
proti Francozom.

Iz Feza poročajo, da je Abd El Krim
razvil živahno propagando z okrožnicami
med rifanskimi plemeni.

Bombardiranje rifanskih postojank

PARIZ, 31. Listi so prejeli iz Melille:
Francoska artilerija je z uspehom obstre-
ljevala rifanske postojanke. Porušila je več
betoniranih strelskih jarkov. Abd El Krim,
ki je bil pravočasno poučen o namerah
francoske artilerije, je zbežal v gore.

Francozi odkrili tajne zaloge orožja v bližini Damaska

LONDON, 31. «Times» poroča iz Beyruta:
V hiši nekega plemiča v Bakhary blizu Da-
maska so francoske oblasti odkrile velika mno-
štva orožja, ki je bilo določeno za druge čete.
O priliki napada na Damask dne 25. avgusta
so zgubili Druzi okoli 700 mož.

Rudarska stavka v Ameriki

FILADELFIJA, 31. Pogajanja med last-
niki rudnikov in rudarji v Pensilvaniji niso
dovedla do nobenega pozitivnega uspeha.
Delavci v antracitnih rudnikih so proglasi-
li, da prično s stavko v sredo popoldne.
S stavko bo prizadeta predvsem pensil-
vanska jeklena industrija.

Proti vsaki logiki in pravčnosti

V petkovi številki smo opisali dogodek v
Brseču (v Istri), ko je prišlo do skrajno ne-
lubega dogodka, ker finančni stražnik ni ra-
zumel, kaj so govorili ljudje med seboj in kako
jih je miril njih vaski načelnik. Sedaj pa čuje-
te, do kakega zaključka prihaja «Popolo di
Trieste» na podlagi tega našega opisa! Do za-
ključka namreč, da tudi «Edinost» priznava
potrebo, da se drugorodno ljudstvo nauči ita-
lijanski jezik, ker da je le italijanciina deželni
jezik. Prijemamo se za glavo, ko čitamo ar-
gumentacijo, s katero «Popolo» podkreplja ta
svoj zaključek. Piše namreč: «Edinost» vendar
ne bo zahtevala, naj se 38 milijonov Italijanov
uči eno slovanskih podeželskih narečij, ki se
govorijo v nekaterih krajih Julijske Krajine.

Potem pa mora že priznati, da bo bolj pra-
vično in umestno, da si tisto malo Slovanov,
ki ga še ne pozna, priuči italijanski jezik.
Tako prenehajo «neprilčnosti» in «skode», o
katerih toži «Edinost» in ki se dogajajo vsled
dejstva, da se oblastva in prebivalstvo ne ra-
zumejo. Tako priznava tudi «Edinost» potrebo
italijanskih šol.

Drznejše se pač ne more postavljati na glavo
najelegantnejša logika, kakor se je to zgo-
dilo tu.

Mi ne zahtevamo, naj bi se vsi Italijani
— ker tak zahteva bi bila blazna — učili
naš jezik, pač pa zahtevamo v imenu načela
narodne pravičnosti in vsakdanje neutilitarne
praktične potrebe — ne le za naše ljudstvo,
ampak tudi za oblastva sama —, naj si tisti
funkcionarji, ki hočejo službovati med našim
ljudstvom, privojujejo sredstvo, neogibno po-
trebno za uspešno službovanje: poznavanje je-
zika ljudstva!

Pravičnost in logika «Popola» govorita dru-
gače. Da bi si omejeno število javnih funkcionar-
jev — naravnost neznamo napram masi na-
 našega prebivalstva — moralo priučiti jezik
tega ljudstva — taka zahteva se zdi «Popolu»
nezaslišana in krivična. Da pa bi si moralo okoli
pol milijona drugorodnih državljanov radi ti-
stelega malega števila funkcionarjev priučiti
drugi jezik to pa se mu zdi v redu in najnarav-
nejša stvar na svetu!

V resnici pa je najnaravnejša prva zahteva,
katere upravičenost so že priznali tudi razni
italijanski pisci, naglašujoč potrebo, da javni
uradniki vsaj v neki meri poznajo jezik ljud-
stva. Tu vmes pa je še vprašanje: kako naj se
razvija razmerje med ljudstvom in javnimi or-
gani dotle, dokler se masa ljudstva ne priuči
ta jezik? Ali naj med tem to ljudstvo dalje
trpi tište «neprilčnosti» in «skode»? To bi
bilo v kričečem nasprotju z nalogi in dolžno-
stjo javnih organov, da namreč varujejo ljud-

NEW-YORK, 31. V oficijelnih krogih
smatrajo za 1. september napovedano
stavko kot neizogibno. Zaloge premoga
bodo zadostovale do prvega decembra, po-
zneje pa bo morala Amerika uvažati an-
gelski premog.

PARIZ, 31. Agencija Radio poroča iz
Filadelfije, da je predsednik Zveze rudar-
jev John Lewis izdal nalog, da začne v
ponedeljek tavkati 150 tisoč rudarjev.

Železniška nesreča na Madžarskem

BUDIMPESTA, 31. Pri Karcsgu v bli-
žini Debreczina je včeraj zjutraj skočil
potniški vlak s tira in pri tem zadel ob-
tovorni vlak. Lokomotiva in več vozov
je bilo razbitih. Pri nesreči je bila ena
oseba ubita, ena pa je od strahu umrla,
več ljudi je bilo ranjenih.

Drobne vesti iz Jugoslavije

— Državna dvorazredna tra-
Mariboru. Ponavljalni izpiti se vrše dne 11.
septembra, prijave za vstop v I. in II. letnik
sprejema ravnateljstvo do 13. septembra, o-
tvoritvena služba boja bo 14., pričetek red-
nega pouka pa 15. septembra.

— Drž. žensko učiteljske v Mariboru. Vpi-
sovanje v I. letnik 1. septembra od 9. do 10.
ure, nato izpit iz petja. Vpisovanje v višje
letnike 2. septembra od 8.—12 ure v dotičnih
razredih. V petek, 4. sept. ob 9. uri služba bo-
ja. Redni pouk v soboto, 5. sept. ob 8. uri.

— Strašno neurje s točo v severni okolici.
V okolici Planine, zlasti po občinah v sever-
nem delu južanskega sodnega okraja, je div-
jala na Jernejev večer, t. j. v noči od torika
na sredo strahovito neurje s točo, kakršne ne
pomnijo tamkajšnji ljudje že dolgo let. Kmalu
po polnoči so zagnali temni oblaki nebo, blisk
je sledil blisku, v oblakih pa je vrelo in grmelo,
da je bilo groza. Okoli treh ponoči so se go-
rozi oblaki približali Planini pri Sevnici. Ljudje
so prestrašeni vstajali iz postelj, vzgali luči in
jokali, kajti zunaj je točila toča, debela kakor

Vesti z Goriškega

mogoče ugotoviti. Medtem ko je I. zvezek Zbranih spisov zanimal male občinstvo zlasti zato, ker so bile v njem objavljene prve knjige Ivana Cankarja, ki so že davno polne, je II. zvezek na drugačen način zanimiv: To, kar je v II. zvezku tiskanejša, je nov, tudi slovstvenemu svetu po večini neznan Ivan Cankar. Ponatisenje je v njem črtice in povesti, ki so ali ostale v rokopisu ali bile anonimno dovoljene ali tiskane pod številnimi psevdonimi, tako da vstaja iz II. zvezka docela nova podoba mladega Ivana Cankarja. Gotovo bodo zanimali tudi prvi polemiki in kritični spisi pesnikov, ki so bili doslej raztreseni po raznih listih in ki, tukaj v časovni vrsti zbrani, jasno osvetlujejo izvajanje one reforme v zadnjih letih 19. stoletja, katere posledica je nova slovenska književnost. Knjiga je tipografsko vzorno izvršena in je okrašena s pesnikovim avgrafoam. Naroča se pri "Novi založbi" v Ljubljani.

Gospodarstvo.

— **Semenj za radiotelefonijo v Pragi.** Radio-telefonija se nahaja v Čehoslovski v polnem razvoju. V zadnjih dveh mesecih se je število naročnikov »brodcastinga« podvojilo, naročnine so bile znižane, v večjih mestih, kakor v Pragi, Brnu in Bratislavi pa gradijo nove radiotelefonske postaje. V isti meri se živahno razvija čehoslovška radiotelefonska industrija, ki ima že celo vrsto svetovnoznanih podjetij, ki že lahko tekmujejo z najboljšimi angleškimi, francoskimi, ameriškanskimi in nemškimi tovarnami. Z ozirom na razvoj te nove industrije bo veliki radio-semenji, ki bo otvorjen 6. septembra v Pragi in bo trajal do 13. septembra t. l., brezdvomno dobro obiskani. Za ta vele-semenji so bili zgrajeni novi razstavní prostori, kjer bo 184 čehoslovških in inozemskih tovarnen razstavilo svoje izdelke od dogotovljenih radiotelefonskih aparatov do njih posebnih sestavnih delov; posebno bogata bo razstava radiotelefonskih žarnic. Ta bo priljubena pod

»Edini je že pred več časom v do-
su iz Vipavskega porotala, da bodo cene
v naši deželi precej porastle. Danes
se odaja teran za 100% dražje kot pred dve-
mi meseci. Od 170 lir za hl terana na nai-
nani 320—340 lir! Temu primerno je posko-
bila tudi cena belemu na 220—250 lir. Vzrok
iskati v splošno podražitvi življenjskih
pobedbin, v deželi so že male zaloge vina in
peta se srednja letina vina, ki pa bo po ka-
vosti, če ne bo preveč moče, jako dobro.

IZ RESKE POKRAJINE

— Solški zavod Notre Dame v Trnovem pri Bistrici. V Trnovem pri Il. Bistrici deluje več let zavod solških sester de Notre ame. Gojenke si pridobijo potrebno izobrazbo za dom; izučijo se toliko, da lahko vodijo aršem-podjetjem kom pisarniške posle, da doajo službe pri pisarnah ali pa da nadaljujejo študije na učiteljsku ali trgovski šoli. Zavod vzoren v higijskimi in vzgojnih ozihi in je

meroma zelo poceni, tako da je tudi neovnim staršem mogoče vzdrževati hčerke v zavodu. Velika važnost se polaga na pravno gojo gojenk. Sola ima osem popolnih razvod. Deklice, ki bodo obiskovale višje tize, se bodo obenem pripravljale za drvi izpit čez komplementarno šolo in nižji tečaj učiteljskega. Italijančina se poučuje kot edmet vsak dan, pa tudi kot učni jezik pri nekaterih drugih predmetih. V posebnih urah poučujejo gojenke na željo staršev tudi v mščini, francoščini, glasovirju, goslih, stro-pisju in stenografiji. Deklice, ki bodo hotele oblati izpit čez nižji tečaj učiteljske, se bodo učevale tudi v latinščini. Sola bo tedaj od-ovarjala po urejenosti in učnem načrtu novi-šolski reformi, tako da se bodo gojenke pri-avljale za javne službe; izobraževale se bodo tudi za boljše družinske razmere. Na-čnejša pojasnila daje vodstvo zavoda. Na-čarši, ki nameravajo poslati hčerke v zavod, -je se čimprej oglasilo, ker s 1. oktobra bo -šel redni šolski pouk.

Gospodinjki težav v zavodu šolskih sester
 Na **Notre Dame v Trnovem pri Il. Bistrici** se
 etvorila z novim šolskim letom tudi letos.
 orejemale se bodo doklice, ki so dovršile 16.
 17. Poučevale se bodo teoretično in prak-
 tno v gospodinjstvu, živilstvu, higieni, kme-
 stvu, vrtnarstvu, živinoreji, kokošjeriji, ši-
 nanju, ročnih delih, likanju, kuhanju, italia-
 nini in knjigovodstvu. Gोजenke plačajo me-
 sto 150 lfr. Stari, ki želijo, da bi se njihove
 cerke izobrazile v razumnem gospodinjstvu
 zavodu, naj se zgledajo pisмено ali ustmeno
 meseca septembra.

Znanost in umetnost

— Zbrani spisi Ivana Cankarja. II. Nova zbirka, ki je v pretekli Veliki noči začela izdajati. Zbrane spise Ivana Cankarja, je za sedanjinski knjižni trg pripravila že drugi zvezek zbirke. Zvezek obsega 400 strani, uvod in predgovor je napisal Izidor Cankar, vsebina pa je razčlenjena v štiri sklope: 1. Zbirka spisov, ki so jih objavili v reviji "Zvezki", 2. Zbirka spisov, ki so jih objavili v reviji "Zvezki", 3. Zbirka spisov, ki so jih objavili v reviji "Zvezki", 4. Zbirka spisov, ki so jih objavili v reviji "Zvezki".

so mu črte in povesiti, ki so nastale med leti 1893, in 1899., in kritike ter polemike, kar je Ivan Cankar napolnil med l. 1896. in 1899. Zidar Cankar je v uvodu označil splošno poverljivo stanje ter sodelavce in prijatelje pesnikove ob času postanka moderne slovenske literature (Govekarja, Keiteja, Murna, Zupana) in dodal nekaj besed o pesnikovem življenju, kolikor je za boljše umevanje nekaterih spisov iz tega časa potrebno; V Opombah navaja vire, iz katerih je spise zajel, ter pojasnjuje pogoje in posledice spisov, kolikor jih je

pokroviteljstvo čehoslovaškega ministrstva za pošto in brzojav in bo nudil obiskovalcem izredno ugodno priložnost za proučevanje brezžične telefonije kakor tudi lepo priložnost za nabavo raznovrstnega radiotelefonskega materiala.

Za časa semnja bo praška radiotelefonska postaja (»Radio-journal») po dnevi nepretrgoma razglaševala veleneski program. Jugoslovenskim posetnikom radio-semnja bo dana ugodna prilika, da obiščejo glavno mesto če-

hoslovaške republike in praški vzorčni velesemenj, na katerem bo okoli 2000 čehoslovaskih firm ponujalo svoje proizvode, ki so svetovnoznani po njihovi izjemni kakovosti in ugodnih cenah. Posetniki velesemenja ne potrebujejo vize na potnih listih in imajo pravico za 50% popusta pri vožnji na čehoslovaskih in jugoslovenskih železnikah in na podonavskih brodovih ni 25% popusta na avstrijskih in madžarskih železnikah.

V počastitev spomina pok. g.e. Franje vd. Pertot, darujejo: Hinko Pertot Di. Matici L 10, uradništvo dr. Willanove pisarne v isti namen L 20.

Roža Pregelj, Sv. Lucija ob Soti L 20 Sol. društvu.

Vse tri zneske hrani: upravnništvo.

Solskemu društvu darujejo v počastitev blagopokojne g.e. Franje vd. Pertot roj. Eber: G. Katica Subotić L 50, dr. Boris Furlan L 25, družina Mikelič iz Rojana L 25.

Magdalenski podružnici Sol. društva daruje mesto cvetja na krsto pok. g.e. Franje vd. Pertot, družina Alojzija Kodriča L 10.

V počastitev spomina blagopokojne g.e. Franje vd. Pertot daruje g. Jože Pertot, Rojan, L 25 Sol. društvu in L 25 Dij. Matici. (Denar za D. M. in magdalensko podružnico hrani Sol. dr.).

V počastitev spomina g.e. Franje Pertot darujejo: g. Pertot roj. Eber L 50 za

tuje dr. Wilton L 50 za »Prosveto« in L 50 za
Sol. društvo.
Vsem cenjenim darovalcem srčna hvala!

MALI OGLASI

PRIMORCE, ki potujejo skozi Jesenice v Ju
doslovijo, opozarjam, da sem prevzel »Hote

VINARSKA ZVEZA V GORICI naznanja, da se je preselila v svojo zalogo vina v ulico Formica št. 1, tik Piazza Corno. 1232

VINO črno in belo, istrsko prvotnost, v vsaki množini in po zmernih cenah, prodaja J. Race, hanger pomol Venezia, Trst. Istotam so na prodaj prazni hrastovi ni kostanjevi sodi in bednji. 1160

PRODA se v Ljubljani hiša z vpisano koncepcijo in idočo gostilno ter blizu Celja lepo posestvo, obstoječe iz ene stanovanjske hiše z gostilno in trafiko, s hlevom in 7 oravol arondiranega zemljiša, vse v najboljšem stanju. Naslov pove upravnitvo. 1233

GOSPA dobrovoljna bi vzela na brano goriške
dijake. Searpa, Gorica, Dietrocastello 2.
1234

ZIDARJA za izdelovanje peči sprejme Fran
Jančar, pek v Divači. 1235

PRVA SOLA za krojenje, šivanje, vezenje, iz-
delovanje klobukov in cvetlic, odpre z dnem
8. septembra redne, hitre tečaje. Via Lava-
torio 5, I. Ravnateljica Tiny Donda Klampe-
ter. 1236

DVA ključavničarska pomočnika sprejme tak-
oj v trajno delo Maks Križ v Postojni. 1209

AVTOMOBIL Ford, z gumijami, s premeni-
ljivim gumijem in rezervo. Majhen kamjton
zamenjaj z velikim, s konji, z blagom. Iz-
borna kupčija. Bormioli, Via Romagna 6 tel.
37-57 Trst 1221

Boržna poročila.
DEVIZE:
Trst, 31. avgusta. Amsterdam od 1065.— do 1185.—
Belgija od 119.— do 121.—; Pariz 124.25 do 124.75
London od 123.80 do 129.10; New York od 26.50
do 26.65; Španija od 375.— do 385.—; Švica od
614.— do 617.—; Atene od 39.— do 41.—; Berlin
od 633.— do 641.—; Bukarešt od 12.75 do 13.50;
Praga od 79.50 do 80.—; Ogrska od 0.0365 do
0.0375; Dunaj od 0.0370 do 0.0380; Zagreb od
47.30 do 47.55.

VALUTE:
Trst, 31. avgusta. Avstrijske krome od 0.0370
do 0.0390; dinarji od 47.10 do 47.50; dolarji od 26.40
do 26.60; novel po 20 frankov od 102.— do 108.—;
funt Sterling od 126.60 do 130.—.
Benedijske obveznice 71.50.

Dr. Alfonz Serjun

zdravnik v Tolminu
na enojnem do 15. septembra

NAZNANILO.

Odpri sem novo zalogo vina na debelo v lastni hiši.

Imam na razpolago po najnižjih cenah in v velikih množinah belo in črno istrsko najboljše vrste, 10 do 11 stopinj. Zraven tega marsalo in domači tropinovec. Na deželo prišle kalifornijske in francoske.

Fran Tomažič
trgovec z vinom na debele
Trst, Via Caprin 4. (614)

Klobučarnica RIZZO

Trst, Via Scamlata 2
PODRUŽNICA
Via Arcata 10
z veliko izbero klobukov in kap
Najnižje cene. (586)

IPOTECARIA 624

Avtoriziran urad za posredovanje
kupo-prodaje stavb in posojil.

Mercadante 21 (Vildi rivo) telef. 14-66.

KPONE no 2 35

AKCIONA PO 7.50
plaćuje 62
ALOJZIJ POVH, Piazza Garibaldi 2
prvo nadstropje
Pazite na naslov! (63) Pazite na naslov!
Brillante. bis

platin, zlato, inozemski denar, zobovje kupi
najvišjih cenah. — Kupi
S pondeljkom 24. t. m. presellert iz ul. P
Brezplačne cenitve v
Uradne ure od 9 do 13 in od 14

Veliko skladište
ALESSANDRO
Via Rettori št. 1 - 1
Spalne sobe, obedne sobe
v velikih

KMETILSKO DRUŠTVO V VÍPAVI ima v za-
logi izvrstno domače vipavsko vino. Cene:
Namizno vino: Lir 230—250 desertno od 280
Lir naprej. 1144

BABICA, avtorizirana sprejema nosače. Govo-
ri slovensko. Slavec, via Giulia 29. 64

V. Ljubljanski Vzornici Velesejem
od 29. avgusta do 8. septembra 1925.
Za nakup vstopnice, ki stane Din. 50.— in ki daje
kupcu pravico do znižanega jugoslovenskega konzuma-
rarnega vizura vrednosti Lir 120. Kakor tudi 30%
popust na italijanskih in 50% popust na jugo-
slovenskih železnicaх obrniti se do komisarja
sejma za Italijo

Jos. Čehovina v Trstu Viale XX settembre 65/1
Nisi za onn oblaščavke, ki stanujejo izven Trsta, bo poskrbe-
le omenjeni komisar uradnih potom jugoslovenskih konzuma-
rum. V ta namen naj se ma dostavi potni list skupno z zbir-

in L. 5. — za poštno in reljefne stroške. (367)

ZOOBZRÁVNÍK
DR L. MERMOLJA
specijalist
za zobne in ustne bolezni
sprejema
v Gorici na Travniku št. 5, II.
od 9—12 in od 3—5 (67)

Ako kvarijo vaš obraz mozolički

**madeži
pege
trdnice
efells
bule**

**tvori
eczemi**

in vsi v to vrsto spadajoči kožni izbruhi, ki skrivajo lepoto obraza in škodijo meh-
kobi kože in ki se porajajo posebno v
vročih mesecih vsled močnega solnca, se
zdravijo uspešno z antifledidno vodo

«Pertinax», ki je gotovo sredstvo, rabljeno
z največjo lahkoto in ki je na prodaj v vseh
lekarnah. 66

Pozor!

Na čudež!!

Prosim!!

V čevljarnici

Alla Babilonia

Via Beccherie št. 4

se prodajajo

moški	čevlji	od L 35.—	do L 45.—
ženski	" "	10.—	" " 35.—
otroški	" "	5.—	" " 30.—

Blago najboljše vrste in natančno izdelano.

ere. dragulje

ajemo za zunanje tvrdke in plačujemo po
jemo tudi zastavne listke
tici di Chiozza 1 v **Via Torre bianca 28**
uradu in na domu.
.30 do 18; v sobotah od 9 do 15. €18

išče pohištva
dka.
D LEVI MINZI
le Melcantoni št. 7-13
e, posamezni kosi pohištva
i izberli.

PODLISTEK

V. J. KRIŽANOVSKA:

Moč preteklost!

Roman v treh delih.
Iz ruščine prevedel *Ivan Vouk.*

Baron je bil dobre volje kakor že davno ne. Zamisljen v dogodke svoje daljnje prošlosti jih je doberjal in primerjal s poznejšimi bitji. Toda pisma z Evrope, ki so nanj čakala, so mu docela pokvarila dobro razpoloženje. Debelo pošiljatev od Lolo je odložil za pozneje in vzel v roke poslovna pisma. Z nevoljo je prebral odgovor svojega zastopnika, ki mu je sporočil, da je obhajil njegova posvetila in prišel na sled raznim nerednostim ter dostavil, da je gospodarjev povratek neobhodno potreben. Jezen in razdražen je vzel Lolino pismo in ga naglo odprl. Naenkrat je padla čudovito lepa akvarelna slika in Pavel Borisovič je začuden gledal prelepega štiriletnega lečka z visnjeno kapo in v žametnem kroju s čipkastimi vzorci. Kri mu je šinila v glavo, ko je na obratni

strani portreta prebral napis od Loline roke: Boris Pavlovič Rotersild. Njegov sin! On ima sina, a Valerija je še to zamočala v svoji zlobi. Temna rdečica mu je zalila obličje in čelo se mu je ježno nagubano čilo.

— No, dragi moj, premagaj se. Ali naj te vsako nepričakovano razburjenje spravi iz ravnotežja? — je pripomnil gospod Žerald ter odložil časopis, po katerem je listal.

Baronu je bilo, kakor da ga je nekdo polil z mrzlo vodo, in je zopet zardel, takrat pa od sramu.

— Prav imate, učenik, še vedno sem zelo nagel. Toda pomislite, Valeriji se je rodil sin in ni smatral za potrebno, da bi me o tem obvestila. To je že odveč.

— Priznavam, da ni to posebno nežno; kako pa da nisi že poprej na to mislil. Če bi bil vprašal, bi ti bili odgovorili. Jaz sem že davno vedel o tem, no se nisem hotel vmešati v tvoje zadeve.

Baron je šel z roko preko čela in si z naporom svoje volje prizadeval umiriti se. Mag je imel prav kako da ni pomislil na možnost takega slučaja? In vzel je v roke sestričino pismo, pismo edine prijateljice od doma.

«Dragi Pavlik», — je pisala Lolo. — «Potiljajo ti Borisovo sliko, prerušujem svečano obljubo, ki m

jo je Valja izstila; toda jaz nisem mogla več molčati in te puščati v nevednosti o tako važnem dogodku. Upam, da ne izdaš moje slabosti. Sedem mesecev in pol po tvojem odhodu se je rodil otrok. Valerija je bila blizu smrti, a največja nevarnost so bili potoki solz, ki jih je tedaj izjekala. Končno se je je Gospod usmili, ozdravela je in sedaj obožuje svojega malčka. Da po pravici povem, nisem še videla tako lepega otroka; lepi je celo od mojega Kolja. Boris je do smešnosti podoben tebi in bržčas bo ravno takšen miljenec dam kakor njegov oče. Včasih se vprašujem koga obožuje v njem Valja: Borisa ali Pavlika? No, tem je ona prava zagonetka. Na koncu pisma je Lola pristavila, da nestrpno pričakuje njegovega povratka. Zakaj pet let je kmalu proč, odkar je odšel; v pismu je še omenila, da je akvale Valerijino delo.

Razburkan in zamišljen je baron vzel v roko portret Resnično, to je on sam: njegove so te velike oči, njegove rdeče ustnice, ponosne in posmehljive, njegovi gosti črni kodri. Zdaj je razumel, zakaj ni Valerija iskala ločitve: otrok je bil živa vez, ki se je ni upala pretrgati. To noč ni mogel spati in misli so mu bile daleč. S čudovito jasnostjo je vstala pred njim ženina, podobna, a otrok, kateremu je on dal življenje, ga je privlačeval kakor magnet. Vkljub temu

je naslednjega dne šel na delo. Zdaj je proučeval elemente in se učil gospodovati nad njimi; vadił se je tudi v pošiljanju misli na daljavo in razvijal sposobnost se živjeti v astralni svet. Delal je marljivo in ob tihih urah počitka je večkrat razmišljal o oddaljeni rodbini in tam živečih bližnjih.

Minila sta dva meseca. Ko so nekega večera vsi trije sedeli na terasi, je gospod Zerald rekel:

— Prijatelj Paolo, menim, da je čas misliti na povratek. Ti si tako vneto delal, da ne bo nobena škoda, če skrajšaš svoje prebivanje tukaj za tri ali štiri mesece, zato ti svetujem, da se polagoma pripravljáš na odhod.

Baron je pobledel. Ni pričakoval takih besed in popadla ga je žalost pri misli, da bo ostavil to pribežališče miru, harmonije in umstvenega dela.

— Če me izganjaš, učenik, povej mi, kdaj naj grem? — je odgovoril tiho.

— Jaz te ne izganjam, dragi moj in dobri moj učenec. Če bi bilo mogoče, bi te rade volje za vedno pri sebi obdržal, toda vsako bitje ima svoje opredeljenje, večje ali manjše, ki ga pa mora izpolniti. Tvoje opredeljenje je izvrševati dolžnosti moža in očeta v družbi, katere ud si, in koristno izrabljati bogastvo, ki ti je dodeljeno.